

Nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsuse 2006/970/Euratom (mis käsitleb Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumaenergiaalase teadus- ja koolitustegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2011)) parandus

(Euroopa Liidu Teataja L 400, 30. detsember 2006)

Otsuse 2006/970/Euratom tekst asendatakse järgmisega:

NÕUKOGU OTSUS,

18. detsember 2006,

mis käsitleb Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumaenergiaalase teadus- ja koolitustegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2011)

(2006/970/Euratom)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

tegevuste rakendamist ja tulemusi välishindamisele eelneva viie aasta jooksul.

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 7,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

- (6) Pidades silmas nõukogu 26. novembri 2004. aasta otsust, millega muudetakse rahvusvahelise katsetermotuumareaktori projekti (ITER) läbirääkimiste suuniseid, peaks projekti ITER elluviimine Euroopas – osana laiemast lähenemisviisist termotuumasünteesile – olema seitsmenda raamprogrammi raames teostatavate termotuumasünteesialaste teadusuuringute peamiseks tunnusjooneks.

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Ühised riigisised ja kogu Euroopat hõlmavad teadusuuringute ja koolitusega seotud jõupingutused on olulised Euroopa majanduskasvu ja kodanike heaolu edendamiseks ja kindlustamiseks.

- (7) Seitsmenda raamprogrammi rakendamise käigus võib luua ühisettevõtteid asutamislepingu artiklite 45–51 tähenduses.

(2) Seitsmes raamprogramm peaks täiendama teisi Lissaboni strateegia rakendamiseks vajalikke teaduspoliitika alaseid ELi meetmeid, eriti koos hariduse, koolituse, konkurentsivõime ja innovatsiooni, tööstuse, tööhõive ja keskkonna valdkonnas võetavate meetmetega.

- (8) Seitsmenda raamprogrammiga toetatavate teadusuuringute puhul tuleks järgida eetika aluspõhimõtteid, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud põhimõtteid. Arvesse võetakse teaduse ja uue tehnoloogia eetika Euroopa töörühma arvamusi.

(3) Seitsmendas raamprogrammis toetatakse Euroopa teadusruumi loomisel eelmise programmi tulemustele ning kasutatakse neid Euroopa teadmispõhise majanduse ja ühiskonna arendamiseks.

- (9) Käesoleva otsusega kehtestatakse kogu raamprogrammi kehtivuse ajaks finantspakett, mis kujutab endast iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamist juhust eelarvepädevale institutsioonile eelarvedistsipliini ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 17. mai 2006. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe ⁽³⁾ punkti 37 tähenduses.

(4) Komisjoni rohelistes raamatus "Euroopa energiavarustuse strateegia suunas" tõstetakse esile tuumaenergia panust kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisel ja Euroopa sõltuvuse vähendamisel imporditavast energiast.

(5) 24. augustil 2005 esitas komisjon koos oma tähelepanekutega välishindamise otsused, mis käsitlevad ühenduse

- (10) On oluline tagada seitsmenda raamprogrammi usaldusväärne finantsjuhtimine ning selle võimalikult tõhus ja kasutajasõbralik rakendamine, samuti lihtne juurdepääs kõigile osalejatele.

⁽¹⁾ Arvamus on edastatud 15. juunil 2006 (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽²⁾ ELT C 65, 17.3.2006, lk 9.

⁽³⁾ ELT C 139, 14.6.2006, lk 1.

- (11) Seitsmenda raamprogrammi raames tuleks pöörata nõuetekohast tähelepanu naiste osale teaduses ja teadusuuringutes, eesmärgiga jätkuvalt suurendada nende aktiivset osalemist teadusuuringutes.
- (12) Teadusuuringute Ühiskeskus (TÜK) peaks soodustama kliendikeskse teadusliku ja tehnilise toe andmist ühenduse poliitika algatamisele, väljatöötamisele, rakendamisele ning järelevalvele. Sellega seoses on kasulik, et ühiskeskus jätkab oma tööd Euroopa Liidus sõltumatu teadus- ja tehnikaalase võrdluskeskuseks oma konkreetsetes pädevusvaldkondades.
- (13) Euroopa teadusuuringute rahvusvaheline ja ülemaailmne ulatus on tähtis vastastikuse kasu saamise seisukohast. Seitsmes raamprogramm peaks olema avatud osalemiseks riikidele, kes on sõlminud asjakohased kokkulepped, ning see peaks olema projektide tasandil vastastikuse kasu alusel avatud ka kolmandate riikide üksustele ja teaduskoostööga tegelevatele rahvusvahelistele organisatsioonidele.
- (14) Seitsmes raamprogramm peaks aitama kaasa Euroopa Liidu laienemisele, pakkudes kandidaatriikidele teaduslikku ja tehnilist tuge ühenduse *acquis'* rakendamisel ning integreerimisel Euroopa teadusruumi.
- (15) Samuti tuleks võtta asjakohaseid meetmeid eeskirjade eiramise ja pettuste ennetamiseks ning astuda vajalikke samme kadumaläinud, valesi makstud või ebaõigesti kasutatud vahendite tagasinõudmiseks vastavalt nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrusele (EÜ, Euratom) nr 2988/95 (Euroopa ühenduste finantshuve kaitse kohta), ⁽¹⁾ nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 (mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramise eest) ⁽²⁾ ning nõukogu 25. mai 1999. aasta määrusele (Euratom) nr 1074/1999 (Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta) ⁽³⁾.
- (16) Komisjon on nõu pidanud teadus- ja tehnikakomiteega, kes on esitanud oma arvamuse,

raamprogramm") ajavahemikuks 1. jaanuarist 2007 kuni 31. detsembrini 2011.

Artikkel 2

Eesmärgid

1. Seitsmenda raamprogrammi eesmärgiks on püüelda asutamislepingu artiklis 1 ja artikli 2 punktis a sätestatud üldeesmärkide poole ning aidata Euroopa teadusruumile tuginedes kaasa teadmistepõhise ühiskonna loomisele.

2. Seitsmes raamprogramm hõlmab ühenduse teadusuuringuid, tehnoloogiaarendust, rahvusvahelist koostööd, tehnilise teabe levitamist ja kasutamist ning koolitust, mis on liigendatud kaheks eriprogrammiks.

Esimene eriprogramm hõlmab järgmist:

- a) termotuumasünteesialased teadusuuringud, eesmärgiga töötada välja ohutu, säästev, keskkonnateadlik ja majanduslikult elujõuline energiaallika tehnoloogia;
- b) tuuma lõhustumine ja kiirguskaitse, eesmärgiga edendada eelkõige tuuma lõhustumise ning muude tööstuses ja meditsiinis kasutatavate kiirguse kasutusviiside ohutustaset, ressursside kasutamise tõhusust ja kulutõhusust.

Teine eriprogramm hõlmab Teadusuuringute Ühiskeskuse (TÜK) tegevust tuumaenergia valdkonnas.

3. Kõnealuste eriprogrammide põhisuunad on esitatud I lisas.

Artikkel 3

Maksimaalne kogusumma ja iga programmi jaoks eraldatud summa

1. Seitsmenda raamprogrammi rakendamiseks ette nähtud maksimaalne kogusumma ajavahemikuks 2007–2011 on 2 751 miljonit eurot. Kõnealune summa jaotub järgmiselt (miljonites eurodes):

Termotuumasünteesialased teadusuuringud ⁽¹⁾	1 947
Tuuma lõhustumine ja kiirguskaitse	287
Teadusuuringute Ühiskeskuse tuumaenergiaalane tegevus	517

⁽¹⁾ Termotuumasünteesialasteks teadusuuringuteks ettenähtud summast reserveeritakse vähemalt 900 miljonit eurot muudeks I lisas loetletud tegevusteks kui ITERi ehitamine.

ON TEINUD JÄRGMISE OTSUSE:

Artikkel 1

Seitsmenda raamprogrammi vastuvõtmine

Käesolevaga võetakse vastu tuumaenergiaalase teadus- ja koolitustegevuse mitmeaastane raamprogramm (edaspidi "seitsmes

⁽¹⁾ EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2.

⁽³⁾ EÜT L 136, 31.5.1999, lk 8.

2. Üksikasjalikud eeskirjad ühenduse finantsosaluse kohta seitsmendas raamprogrammis on esitatud II lisas.

Artikkel 4

Ühenduse finantshuvide kaitse

Käesoleva otsuse kohaselt rahastatavate ühenduse meetmete puhul kohaldatakse määrusi (EÜ, Euratom) nr 2988/95 ja (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ühenduse õiguse kõigi sätete rikkumise suhtes, sh seitsmenda raamprogrammi alusel võetud lepingulise kohustuse täitmata jätmise suhtes, mis tuleneb ettevõtja tegevusest või tegevusetusest ja mis põhjendamatult kuluartikli tõttu kahjustas või oleks võinud kahjustada Euroopa Liidu üldeelarvet või mõnda ühenduste hallatavat eelarvet.

Artikkel 5

Eetika aluspõhimõtted

Kõikide seitsmenda raamprogrammi kohaste teadusuuringute läbiviimisel järgitakse eetika aluspõhimõtteid.

Artikkel 6

Järelevalve, hindamine ja läbivaatamine

1. Komisjon teostab seitsmenda raamprogrammi ja selle eriprogrammide rakendamise üle pidevat ja süstemaatilist järelevalvet ning avaldab ja levitab korrapäraselt nimetatud järelevalve tulemusi.

2. Komisjon annab välisekspertide abiga hiljemalt 2010. aastaks seitsmenda raamprogrammi ja selle eriprogrammide kohta tõenditel põhineva vahehindangu, tuginedes kuuenda raamprogrammi järelhindamisele. Nimetatud hinnang hõlmab käimasolevate teadusuuringute kvaliteeti, sealhulgas rakendamise ja juhtimise kvaliteeti, ning edusamme seatud eesmärkide saavutamisel.

3. Komisjon tellib pärast seitsmenda raamprogrammi lõpuleviimist sõltumatutelt välisekspertidelt hinnangu selle põhjenduste, rakendamise ja tulemuste kohta.

Komisjon edastab hindamise lõppjäreldused koos oma märkustega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 7

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Brüssel, 18. detsember 2006

Nõukogu nimel

eesistuja

J.-E. ENESTAM

I LISA

TEADUS- JA TEHNIKAALASED EESMÄRGID, TEEMAVALDKONNAD JA TEGEVUSED

SISSEJUHATUS

Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumaenergiaalase teadus- ja koolitustegevuse seitsmes raamprogramm on jagatud kahte ossa, milleks on termotuumasünteesialaseid teadusuuringuid ning tuuma lõhustumist ja kiirguskaitset käsitlevad "kaudsed" meetmed ning Teadusuuringute Ühiskeskuse (TÜK) teadusuuringud kui "otsesed" meetmed.

I.A. TERMOTUUMASÜNTEESIALASED TEADUSUURINGUD

Eesmärk

Alusteadmiste arendamine ohutute, säästlike, keskkonna suhtes vastutustundlike ja majanduslikult elujõuliste elektrijaamade reaktorite prototüüpide loomiseks ning olulise sammuna selles suunas rahvusvahelise katsetermotuumaareaktori projekti ITER elluviimine.

Põhimõte

Euroopa energiavarustuses on lühiajalises, keskmise tähtajaga ja pikaajalises perspektiivis tõsiseid puudusi. Eelkõige on vaja võtta meetmeid varustuskindluse, kliimamuutuste ja säästva arengu probleemide lahendamiseks, tagades samal ajal majanduskasvu jätkumise.

Lisaks jõupingutustele, mida EL teeb taastuvate energiaallikate alaste uuringute valdkonnas, omab ka termotuumasüntees potentsiaali aidata pärast kommertskasutusega termotuumasünteesi reaktorite laialdast turule jõudmist järgmise mitme aastakümne jooksul oluliselt kaasa ELi säästvale ja kindlale energiavarustusele. Selle edukas väljatöötamine tagaks ohutu, säästva ja keskkonnahoidliku elektrenergia. Euroopa termotuumasünteesialaste teadusuuringute pikaajaline eesmärk, hõlmates kõiki termotuumasünteesialaseid tegevusi liikmesriikides ja assotsieerunud kolmandates riikides, on kõnealustele nõuetele vastavate ja majanduslikult elujõuliste elektrijaamade reaktorite prototüüpide ühine ehitamine ligikaudu 30–35 aasta jooksul, arvestades ühtlasi tehnika ja teaduse arengut.

Selle pikaajalise eesmärgi saavutamise strateegia hõlmab esmajärjekorras ITERi (suur katserajatis, mis näitab termotuumasünteesi teaduslikku ja tehnilist teostatavust) ehitamist, millele järgneb DEMO (termotuumaelektrijaama näidis) ehitamine. Sellele lisandub projekti ITER toetava teadus- ja arendustegevuse dünaamiline programm ja DEMO jaoks vajalike termotuumasünteesi materjalide, tehnoloogiate ja füüsikaliste aluste arendamine. Sellesse tuleks kaasata Euroopa tööstus, termotuumasünteesi ühingud ja kolmandad riigid, eriti ITERit käsitleva lepingu osalised.

Tegevused1. *Projekti ITER elluviimine*

See hõlmab tegevusi, mis toetavad ITERi (kui rahvusvahelise teadustöö infrastruktuuri) ühist elluviimist, eriti rajatise asukoha ettevalmistamist, organisatsiooni ITER ja projektiga ITER seotud Euroopa ühissettevõtte loomist, juhtimist ja personaliga varustamist, üldist tehnilist ja haldustoetust, seadmete ja rajatiste ehitamist ning projekti toetamist ehituse ajal.

2. *Teadus- ja arendustegevus ITERi käivitamise ettevalmistamisel*

Sitotstarbeline füüsika- ja tehnoloogiaprogramm kasutab termotuumasünteesi programmi asjakohaseid rajatise ja ressursse, st JET-mehhanismi ja muid olemasolevaid, tulevase või ehitatavaid magnetvangistuse seadmeid (tokamakid, stellaraatorid, pöördvälja pintš-seadmed). Nimetatud programm hindab projektiga ITER seotud võtmetehnoloogiasid, konsolideerib projektiga ITER seotud valikud ja valmistab eksperimentaalsete ja teoreetiliste tegevuste abil ette ITERi käivitamise.

3. *Tehnoloogilised tegevused DEMO ettevalmistamisel*

See hõlmab termotuumasünteesimaterjalide ja termotuumasünteesi võtmetehnoloogiate, sealhulgas kattekihtide jõulist arendamist ning eritöörühmade loomist selleks, et valmistada ette DEMO jaoks materjalide kvalifitseerimisega seotud rahvusvahelise termotuumasünteesimaterjalide kiiritusrajatise (*International Fusion Materials Irradiation Facility, IFMIF*) ehitamine. See hõlmab kiirituse katsetamist ja materjalide modelleerimist, DEMO kontseptuaalse projekti uuringuid ning ohutuse ja termotuumasünteesiga seotud keskkonna- ja sotsiaalmajanduslike aspektide uuringuid.

4. *Pikaajaline teadus- ja arendustegevus*

Asjakohased tegevused hõlmavad termotuumaelektrijaamadele sobida võivate magnetvangistuse süsteemide täiustatud kavandite edasiarendamist (keskendudes stellaraatori Wendelstein 7-X ehituse lõpuleviimisele), teooria ja modelleerimise edasiarendamist eesmärgiga saada selge ülevaade termotuuma plasmade toimimisest ning liikmesriikide inertsivangistusealaste mittesõjaliste teadusuuringute kooskõlastamist, kasutades selleks püsivaid kontakte.

5. *Inimressursid, haridus ja kooolitus*

Arvestades projekti ITER koheseid ja keskmise tähtajaga vajadusi ning termotuumasünteesi edasise väljatöötamise vajadusi, püütakse tagada vajalikul hulgal, piisavate oskustega ning kõrgetasemelise kooolituse ja kogemustega töötajad, eelkõige termotuumasünteesi füüsika ja tehnoloogia valdkonnas.

6. *Infrastruktuurid*

Rahvusvahelise termotuumasünteesi teadusprojekti ITER ehitamine on osa uutest teadustöö infrastruktuuridest, millel on märkimisväärne Euroopa mõõde.

7. *Tehnosiirde protsessid*

ITER vajab uut ja paindlikumat organisatsioonilist ülesehitust, et selle loodud innovatsiooni ja tehnoloogia arengu protsessi saaks kiiresti siirdada tööstusesse eesmärgiga vastata Euroopa tööstuse konkurentsivõimelisemaks muutumisega seotud väljakutsetele.

I.B. TUUMA LÕHUSTUMINE JA KIIRGUSKAITSE

Eesmärk

Usaldusväärse teadusliku ja tehnoloogilise baasi loomine, et kiirendada pikaajaliste radioaktiivsete jäätmete käitlemise ohutu korraldamise praktilist arengut, edendades eelkõige tuumaenergia ohutustaset, ressursside kasutamise tõhusust ja kulutõhusust ning tagades tugeva ja sotsiaalselt vastuvõetava süsteemi, mis kaitseb inimesi ja keskkonda ioniseeriva kiirguse eest.

Põhimõte

Tuumaaenergia, mis toodab praegu ühe kolmandiku kogu ELis tarbitavast elektrienergiast ning on kõige olulisemaks baaskoormuselektrienergia allikaks, mis ei tekita tuumajaama toimimise käigus süsinikdioksiidi heitmeid, on oluliseks teemaks debatis, mille raames arutatakse kliimamuutuste vastu võitlemise vahendeid ja Euroopa sõltuvuse vähendamist imporditavast energiast. Euroopa tuumasektorit tervikuna iseloomustab uusim tehnoloogia ja see annab tööd mitmesajale tuhandele kõrge kvalifikatsiooniga inimesele. Senisest enam arenenud tuumatehnoloogia võib oluliselt parandada väljavaateid ressursside tõhusamaks kasutamiseks, tagades samal ajal kõrgemad ohutusstandardid ja tootes praeguste projektidega võrreldes vähem jäätmeid.

Samas mõjutavad selle energiaallika edasist kasutamist ELis siiski olulised probleemid. Ühenduse silmapaistva ohutustaseme tagamiseks on vaja teha endiselt jõupingutusi ja kiirguskaitse suurendamine on jätkuvalt prioriteetne valdkond. Peamised küsimused puudutavad reaktorite ohutut toimimist ja pikaajaliste jäätmete käitlemist, kusjuures mõlemat teemat käsitletakse pidevalt tehnilisel tasandil, kuid need vajavad ka poliitilist ja ühiskondlikku sekkumist. Kiirituse mis tahes kasutamisel tööstuses ja meditsiinis on põhimõtteks inimeste ja keskkonna kaitse. Kõikide siin käsitletavate teemade peamiseks eesmärgiks on tagada kõrgetasemeline ohutus. Samuti on tuumateaduse ja -tehnika valdkonnas olemas teadustöö

infrastruktuuride ja ekspertteadmistega seotud selged vajadused. Lisaks on erinevad tehnilised valdkonnad omavahel seotud selliste mitut valdkonda hõlmavate võtmeteemadega nagu tuumkütusetsükkel, aktinoidkeemia, riskianalüüs ja ohutushindamine ning isegi ühiskondlikud ja valitsemisalased küsimused.

Teadusuuringud on vajalikud ka uute teaduslike ja tehnoloogiliste võimaluste uurimiseks ning paindlikuks reageerimiseks raamprogrammi ajal tekkivatele uutele poliitilistele vajadustele.

Tegevused

1. Radioaktiivsete jäätmete käitlemine

Rakenduslikud teadus- ja arendustegevused, mis käsitlevad kasutatud tuumkütuse ja pikaajaliste radioaktiivsete jäätmete sügavas geoloogilistes kihtides lõpphoiustamise kõiki järelejäänud võtmeaspekte, ning vajaduse korral tehnoloogiaid ja ohutust näitlikustavad tegevused ning jäätmekäitluse ja jäätmete lõpphoiustamise põhiküsimustes Euroopa ühise seisukoha väljatöötamise toetamine. Tuuma jaotamise ja transmutatsiooniga ja/või muude mõistetega seotud teadusuuringud, mille eesmärgiks on vähendada jäätmete hulka ja/või nende tõttu tekkivat ohtu.

2. Reaktorsüsteemid

Teadusuuringud, millega toetatakse kõikide asjakohaste olemasolevate reaktorsüsteemide tüüpide (sealhulgas tuumkütusetsükliga rajatiste) jätkuvat ohutut toimimist, arvestades uusi väljakutseid, nagu kasutusea pikendamine ja uued ohutushindamise meetodid (nii tehniline aspekt kui inimtegur), sealhulgas raskete õnnetusjuhtumitega seoses, ning teadusuuringud tulevaste reaktorsüsteemide lühiajalise ja keskmise tähtajaga potentsiaali, ohutuse ja jäätmekäitluse aspektide kindlaksmääramiseks, säilitades sellega ELi saavutatud kõrged ohutusstandardid ja parandades olulisel määral pikaajalist radioaktiivsete jäätmete käitlemist.

3. Kiirguskaitse

Teadusuuringud, mis käsitlevad meditsiinilist kasutamist ja õnnetusjuhtumite haldamist, eelkõige madalatest doosidest tulenevaid riske, eesmärgiga luua teaduslik alus tugevale, tasakaalustatud ja ühiskondlikult vastuvõetavale kaitsesüsteemile, mis ei piira põhjendamatult kiirguse tulutoovat ja laialdast kasutamist meditsiinis ja tööstuses. Tuumaterorismi ja radioloogilise terrorismi mõju ning tuumamaterjali kõrvaletõimendamise minimeerimisega seotud teadusuuringud.

4. Infrastruktuurid

Euroopa tuumaenergeetikasektori tehniliste saavutuste, innovatsiooni ja ohutuse kõrge taseme säilitamiseks vajalike teadustöö infrastruktuuride, nagu materjali katserajatised, maa-alused uurimislaborid, radiobioloogiaalased rajatised ja koepangad, kättesaadavuse ja nendevahelise koostöö toetamine.

5. Inimressursid, liikuvus ja koolitus

Teaduslikkuse ja inimsuutlikkuse säilitamise ja arendamise toetamine (näiteks ühiste koolituste kaudu), et tagada pika aja jooksul tuumaenergeetika sektoris sobiva kvalifikatsiooniga teadlased, insenerid ja töötajad.

II. TEADUSUURINGUTE ÜHISKESKUSE (TÜK) TUUMAENERGIAALANE TEGEVUS

Eesmärk

Ühenduse tuumaenergiaalase poliitika väljatöötamise kliendikeskne, teaduslik ja tehniline toetamine, tagades samal ajal olemasoleva poliitika rakendamise toetamise ja järelevalve ning paindliku kohanemise uute poliitiliste nõudmistega.

Põhimõte

TÜK toetab Euroopa energiavarustusstrateegia eesmärgi, eelkõige Kyoto protokolli eesmärkide saavutamist. Ühenduse pädevust on tuumatehnoloogia valdkonna mitmes aspektis tunnustatud ning see tugineb selle valdkonna saavutuste kujul tugevale alusele. Teadusuuringute Ühiskeskuse kasulikkus ühenduse poliitika toetamisel ja selle panus tuumaenergiaalaste teadusuuringute uutesse suundadesse põhineb selle teadlaste asjatundlikkusel, rahvusvahelistesse teadusringkondadesse integreerumisel ning koostööl teiste teadusuuringute keskustega ja teadmiste levitamisel. Teadusuuringute Ühiskeskusel on pädevad töötajad ja tippasemel rajatised, mis võimaldavad sel teostada tunnustatud tasemel teaduslikku ja tehnoloogilist tööd eesmärgiga hoida Euroopa teadusuuringuid teadusliku ja tehnoloogilise töö kvaliteedi kaudu teaduse eesliinil. TÜK toetab põhipädevuse ja asjatundlikkuse edasisele säilitamisele suunatud ühenduse poliitikat, võimaldades teistel teadlastel juurde pääseda oma infrastruktuurile, koolitades noori teadlasi, toetades nende liikuvust ning säilitades seeläbi tuumaalase oskusteabe Euroopas. Eelkõige välissuhete ja julgeolekuküsimustega seotud poliitikavaldkondades on tekkinud uued vajadused. Nende puhul on vaja organisatsioonisiseseid ja turvalisi andmeid, analüüse ja süsteeme, mis ei ole alati turul kättesaadavad.

TÜKi tuumaenergiaalase tegevuse eesmärgiks on rahuldada teadus- ja arendustegevuse vajadusi ja toetada nii komisjoni kui ka liikmesriike. Käesoleva programmi eesmärk on arendada ja koguda teadmisi ning anda oma panus tuumaenergia tootmist, selle ohutust ja usaldusväärsust, säästlikkust ja kontrolli ning ohtusid ja probleeme käsitlevasse arutellu, hinnates sealhulgas uuenduslikke ja tulevikku suunatud süsteeme.

Tegevused

Teadusuuringute Ühiskeskuse tegevuses keskendutakse järgmistele teemadele:

- 1) radioaktiivsete jäätmete käitlemine ja keskkonnamõju hindamine, mille eesmärgiks on mõista tuumkütusega seotud protsesse energiatootmisest jäätmete lõpphoiustamiseni ja töötada välja suure aktiivsusega radioaktiivsete jäätmete haldamise tõhusad lahendused, järgides kaht peamist võimalust (otsene hoiustamine või tuuma jaotamine ja transmutatsioon). Arendatakse ka tegevusi, mille eesmärgiks on edendada teadmisi ja parandada pikaajaliste jäätmete töötlemist ja konditsioneerimist ning aktinoididega seotud alusuuringuid;
- 2) tuumaohutuse valdkonnas olemasolevate ja uute tuumkütusetsüklite osas teadusuuringute teostamine, samuti teadusuuringute teostamine nii lääneriikide kui ka Venemaa reaktoritüüpide ohutuse ja uue reaktori projekti osas. Lisaks edastab ja kooskõlastab Teadusuuringute Ühiskeskus Euroopa panuse teadus- ja arendustegevuse algatatud IV põlvkonna rahvusvahelises foorumis, kuhu on kaasatud maailma parimad teadusorganisatsioonid. Teadusuuringute Ühiskeskus peaks toimima selle valdkonna teadusuuringute integreerijana eesmärgiga tagada IV põlvkonna tuumaenergeetika rahvusvahelise foorumi töösse antava Euroopa panuse kvaliteet. Teadusuuringute Ühiskeskus toetab ainult neid valdkondi, mis võivad parandada uudsete kütusetsüklite ohutus- ja kaitseaspekte, eelkõige uute kütuste iseloomustamist, katsetamist ja analüüsi, ning ohutus- ja kvaliteedieesmärkide ning süsteemide ohutusnõuete ja täiustatud hindamismeetodite väljatöötamist;
- 3) tuumarajatiste turvalisuse valdkonnas ühenduse kohustuste täitmise toetamine, eelkõige tuumkütusetsükliga rajatiste kontrollimine, pannes rõhku tuumkütusetsüklite järeljooksule, keskkonnas oleva radioaktiivsuse taseme jälgimine, lisaprotokollide ja ühtsete turvameetmete rakendamine ning salakaubaveo eesmärgil tuuma- või radioaktiivse materjali kõrvaltoimetamise ärahoidmine.

Lisaks hõlbustab Teadusuuringute Ühiskeskus faktidel põhinevat debatti ja teadmistele tuginevat otsustusprotsessi Euroopa energiavajaduste rahuldamiseks kohase energiaallikate struktuuri kindlaksmääramiseks (sealhulgas taastuvate energiaallikate ja tuumaenergia osas).

II LISA

RAHASTAMISKAVAD

Pidades kinni seitsmenda raamprogrammi rakendamiseks kehtestatud osalemiseeskirjadest, toetab ühendus erinevate rahastamiskavade kaudu eriprogrammide kaudu teostatavaid teadusuuringute ja tehnoloogiaarendusega seotud tegevusi, sealhulgas tutvustamist. Neid kavasid kasutatakse kas eraldi või teistega koostöös seitsmenda raamprogrammi ajal rakendatavate erinevate meetmeliikide rahastamiseks.

1. TERMOTUUMASÜNTEESI RAHASTAMISKAVAD

Termotuumasünteesi valdkonnaga seotud teadusuuringute eripära nõuab erikorra rakendamist. Rahalist toetust antakse tegevustele, mida viiakse läbi vastavalt korrale, mis on sätestatud:

- 1.1. komisjoni ja liikmesriikide või täielikult assotsieerunud kolmandate riikide või liikmesriikides või täielikult assotsieerunud kolmandates riikides asuvate üksuste vahelistes assotsiatsioonilepingutes, mille raames viiakse läbi vastavalt asutamislepingu artiklile 10 osa ühenduse termotuumasünteesialaste teadusuuringute programmist;
- 1.2. Euroopa termotuumasünteesi arendamise kokkuleppes (EFDA), s.o komisjoni ja liikmesriikides ja assotsieerunud riikides asuvate või neid esindavate organisatsioonide vahel sõlmitud mitmepoolses lepingus, millega nähakse muu hulgas ette raamistik tuumasünteesitehnoloogia valdkonna edasisteks teadusuuringuteks assotsieerunud organisatsioonides ja tööstuses, JET-rajatiste kasutamine ja Euroopa toetus rahvusvahelisele koostööle;
- 1.3. projektiks ITER ette nähtud Euroopa ühissettevõtte raames, tuginedes asutamislepingu artiklitele 45–51;
- 1.4. Euratomi ja kolmandate riikide vahelistes rahvusvahelistes lepingutes, mis hõlmavad tegevusi termotuumasünteesialase teadus- ja arendustegevuse valdkonnas, eelkõige ITERi lepingus;
- 1.5. mõnes muus ühenduse ja assotsieerunud organisatsioonide vahel sõlmitud mitmepoolses lepingus, eriti töötajate liikuvust käsitlevas lepingus;
- 1.6. selliste termotuumasünteesialaseid teadusuuringuid edendavate ja toetavate omaosalusmeetmete raames, mida teostatakse koos liikmesriikide asutustega või selliste seitsmenda raamprogrammiga assotsieerunud riikide asutustega, kes ei ole sõlminud assotsiatsioonilepingut.

Lisaks eespool nimetatud tegevustele võib võtta meetmeid inimressursside, stipendiumide, infrastruktuuridega seotud integreeritud algatuste ning konkreetsete toetusmeetmete edendamiseks ja arendamiseks, eelkõige selleks, et kooskõlastada termotuumasünteesialaseid teadusuuringuid, viia läbi selliseid tegevusi toetavaid uuringuid ning toetada väljaandeid, teabevahetust ja koolitust tehnosiirde edendamise eesmärgil.

2. MUUDE VALDKONDADE RAHASTAMISKAVAD

Seitsmenda raamprogrammi muudes valdkondades teostatavaid tegevusi rahastatakse mitmete rahastamiskavade kaudu. Neid rahastamiskavasid kasutatakse kas eraldi või koostöös teiste rahastamiskavadega seitsmenda raamprogrammi ajal teostatavate erinevate meetmeliikide rahastamiseks.

Eri- ja tööprogramme ning konkursikutseid käsitlevates otsustes täpsustatakse vajaduse korral järgmised aspektid:

- erinevate meetmeliikide rahastamiskava liik (rahastamiskavade liigid),
- nendest toetust saavate osalejate kategooriad (teadusorganisatsioonid, ülikoolid, tööstusettevõtted, ametiasutused),
- iga rahastamiskava kaudu rahastatavate tegevuste liigid (teadusuuringud, arendustöö, tutvustamistegevus, koolitus, levitamine, teadmiste edastamine ja teised seotud tegevused).

Kui teemavaldkonna puhul, mille kohta ettepanekuid oodatakse, on võimalik kasutada eri rahastamiskavasid, võib tööprogrammides kindlaks määrata kasutatava rahastamiskava.

Rahastamiskavad on järgmised.

a) Eelkõige konkursikutsete kaudu rakendatavate meetmete toetamine.

1. **Koostööprojektid**

Selliste teadusprojektide toetamine, mis viiakse läbi eri riikidest pärit osalejate konsortsiumidena uute teadmiste, uue tehnoloogia, uute toodete või ühiste teadusuuringute ressursside arendamiseks. Projektide suurus, ulatus ja sisemine korraldus võib erineda olenevalt valdkonnast ja teemast. Projektid võivad ulatuda väikese ja keskmise ulatusega teadusuuringutest suurte integreeritud projektideni, mis koondavad kindlaksmääratud eesmärgi saavutamiseks märkimisväärsed ressurssid.

2. **Tippaseme võrgustikud**

Selliste ühiste teadusuuringute programmide toetamine, mida rakendavad mitmed teadusorganisatsioonid, integreerides kõnealuses valdkonnas oma tegevused, ja mida uurimisrühmad viivad läbi pikaajalise koostöö raames. Selliste ühiste teadusuuringute programmide rakendamine eeldab ressurssi ja tegevusi integreerivate asutuste ametlikku osalemiskohustust.

3. **Kooskõlastus- ja toetusmeetmed**

Teadusuuringute kooskõlastamise või toetamisega seotud tegevuste (võrgustikud, vahetused, uuringud, konverentsid jne) toetamine. Neid meetmeid võib rakendada ka muul viisil kui konkursikutsete kaudu.

4. **Inimressursside ja liikuvuse edendamise ja arendamisega seotud meetmed**

Teadlaste koolituse ja karjääri kujundamise toetamine.

b) Komisjoni ettepanekul põhinevate nõukogu otsuste alusel võetavate meetmete toetamiseks annab ühendus rahalist abi mitmest allikast rahastatavatele laiaulatuslikele algatustele järgmistest toetustest kaudu:

- rahaline toetus ühissettevõtete asutamiseks vastavalt Euratomi asutamislepingu artiklites 45–51 ette nähtud korrale ja sätetele,
- rahaline toetus üleeuroopaliste huvidele vastavate uute infrastruktuuride arendamiseks.

Ühendus rakendab rahastamiskavasid vastavalt ettevõtete, teadusuuringute keskuste ja ülikoolide osalemise eeskirjade kehtestamiseks vastu võetava määruse sätetele, asjakohastele riigiabi vahenditele, eriti ühenduse teadus- ja arendustegevusele antavat riigiabi käsitlevale ühenduse raamistikule, ning samuti vastavalt kõnealust valdkonda käsitlevatele rahvusvahelistele eeskirjadele. Kõnesoleva rahvusvahelise raamistiku kohaselt peab olema võimalik kohandada finantsosaluse mahtu ja vormi vastavalt igale üksikjuhtumile, eriti juhul, kui on võimalik rahastamine muudest avaliku sektori allikatest, sealhulgas niisugustest muudest ühenduse rahastamisallikatest nagu näiteks Euroopa Investeerimispank (EIP).

Arengus mahajäänud piirkonnas (lähenevapiirkonnad⁽¹⁾) ja äärepoolseimad piirkonnad) asuvatele ja kaudse meetme rakendamise osalejatele võib vastavalt võimalusele ja asjakohasusele ette näha lisatoetuse struktuurifondidest.

3. OTSESED MEETMED – TEADUSUURINGUTE ÜHISKESKUS

Otseste meetmetena käsitatakse ühenduse poolt teostatavaid tegevusi, mida rakendab TÜK.

⁽¹⁾ Lähenevapiirkonnad on kindlaks määratud nõukogu 11. juuli 2006. aasta määruse, millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta (ELT L 210, 31.7.2006, lk 25), artiklis 5. Silmas peetakse läheneviseesmärgi raames struktuurifondidest abi saamise tingimustele vastavaid piirkondi ja piirkondi, mis on abikõlblikud Ühtekuuluvusfondist abi saamiseks.